

HÁMORI WALDORF ISKOLA

Hámori Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola

3517 Miskolc-Felsőhámor, Losonczy út 64. Telefon és fax: (46) 533-309

E-mail: hamori.waldorf@gmail.com, hamori.waldorf@freemail.hu

Honlap: www.hamoriwaldorf.hu

25 év mérlege a Hámori Waldorf Iskolában végzett diákok szemszögéből.

2017.

A Waldorf-pedagógia alapvető célja az, hogy antropozófiai emberismeretre alapozva kísérje és támogassa a gyermek fejlődését, ezzel hozzásegítse ahhoz, hogy birtokba tudja venni saját testét, kezelni tudja az érzelmeit, erőit mindinkább ki tudja fejteni a világ megismerésére, a többi ember szolgálatára.

25. tanévét kezdte meg 2016. szeptemberében a Hámori Waldorf Iskola.

1992-ben a Miskolci Waldorf Pedagógiai Alapítvány alapító tagjait a szabad nevelés, oktatás, a Waldorf-pedagógia iránti lelkesedés, és az abba vetett hit és bizalom készítette arra, hogy megteremtsék annak a lehetőségét, hogy Miskolcon Waldorf-iskolába járhassanak a gyerekek.

Sok örömet, nehézséget megélt 25 év alatt az iskola közössége, sokféle szempontból lehet vizsgálni, hogy mennyire volt eredményes negyed évszázad munkája, erőfeszítései. Azt gondolom, hogy a legfontosabb szempont mégiscsak az, hogy az iskolából kilépő fiatalok hogyan állják meg a helyüket az életben.

Milyen eredménnyel érettségiztek? Milyen szakmákat választottak? Hányan felvételiztek sikeresen felsőoktatási intézményekbe?

Vajon hogyan emlékeznek vissza az iskolában eltöltött időre, hasznosak voltak-e ezek az évek számukra?

Sikerült-e olyan biztonságos, nyugodt, bizalomteli és esztétikus környezetet teremteni, ami hozzásegíti a felnövekvő fiatalokat ahhoz, hogy megtalálják saját céljaikat, nemes emberi eszmények vezessék őket?

A 2016/17. tanév során egy kis kutatómunkát végeztem, hogy mindezekre a kérdésekre választ kapjunk. Ennek a kutatásnak az eredményét szeretném alábbiakban röviden közkinccsé tenni.

Szolgáljon mindez tanulságul a következő 25 évre.

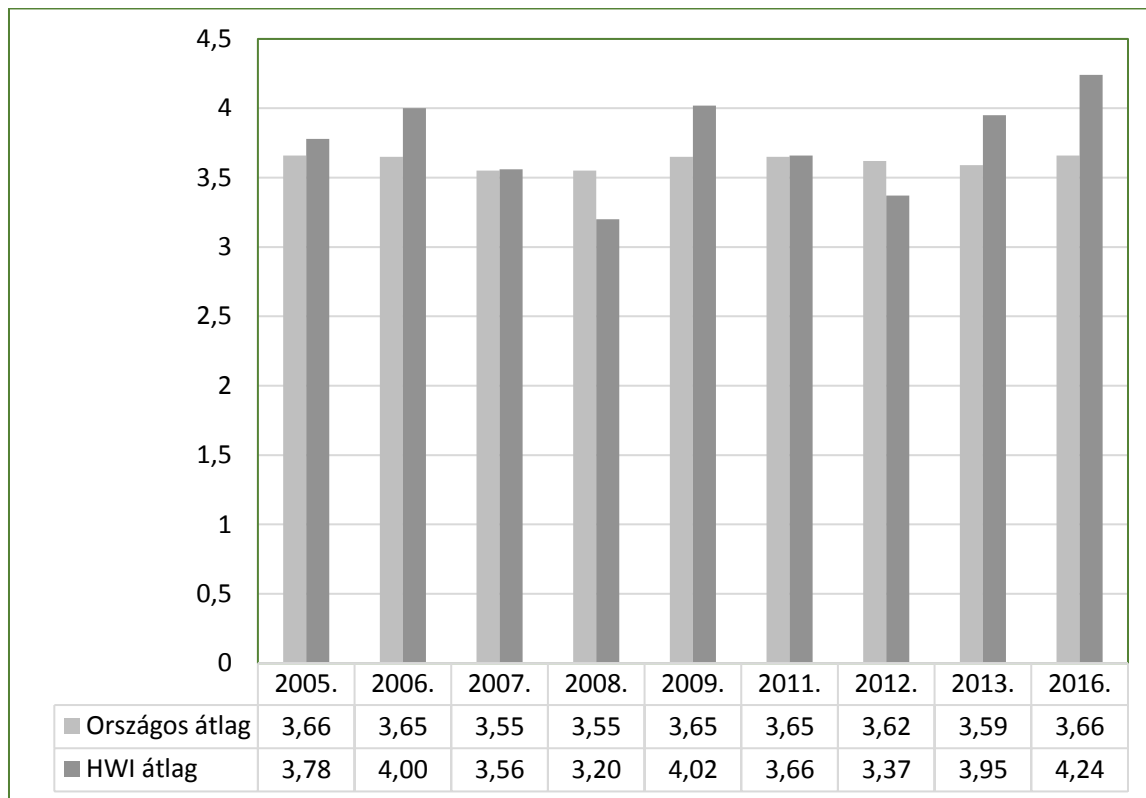
Miskolc, 2017. június 12.

Dávidné Cs. Hedvig

Iskolánkban eddig 93 diák tett sikeres érettségi vizsgát.

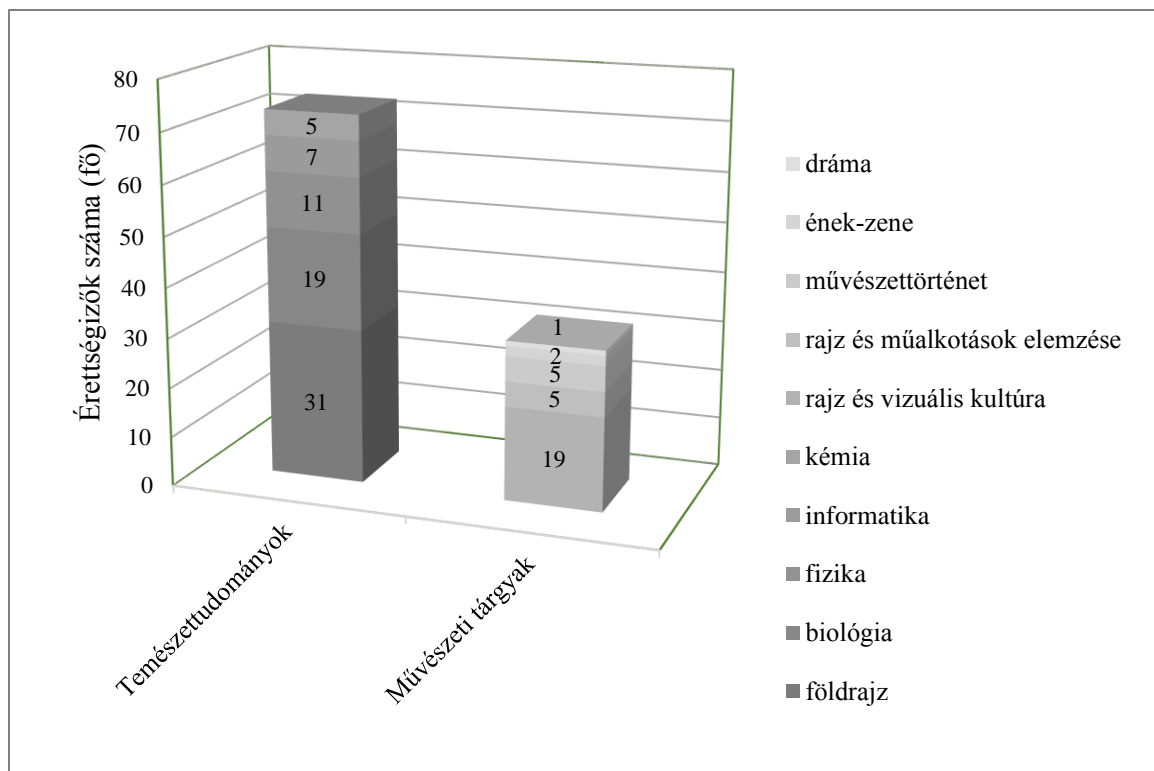
Az első kimenő osztály 2005-ben érettségizett, a 2016/17. tanévben pedig már 9. alkalommal szervezzük a vizsgákat.

Az érettségi eredmények magukért beszélnek. Szinte minden évben jobb eredményt értek el az érettségiző osztályok az országos érettségi átlagnál.

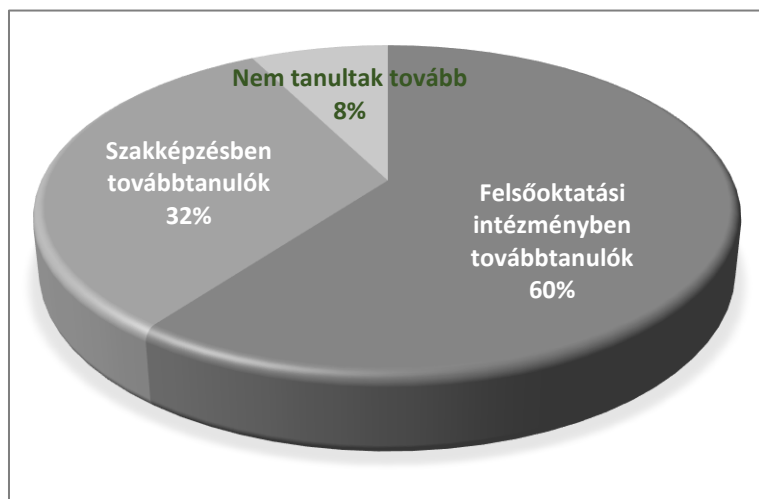
Az érettségi vizsgák záró értekezletein az elnökök azt fogalmazták meg, hogy az érettségiző diákok *képességeiknek megfelelően vizsgáztak*, ennek megfelelően feleletek, a dolgozatok változó minőségűek voltak, vagyis az *eredményeik reálisan tükrözték felkészültségüket, képességeiket*. A diákok magatartása *kulturált, illemtudó, fegyelmezett, udvarias, tisztelettudó* volt. Szóbeli feleleteik során *kellő komolyságot tanúsítottak, önálló gondolataikat árnyaltan, retorikailag pontosan voltak képesek kifejezni*. Több alkalommal kiemelték a *kimagasló kapcsolatteremtő képességet, és a jó kommunikációs készséget*.

Sokan gondolják úgy, hogy a Waldorf-iskolában a művészeti tárgyak magas óraszámja miatt többen választanak humán vagy művészeti jellegű pályát. Mind az érettségi, mind a továbbtanulási adatok rácafolnak erre, a kötelezően választható érettségi tárgyak között például *magasabb volt a természettudományos tárgyak aránya a művészeti tárgyakhoz viszonyítva*.

Szabadon választható érettségi vizsgatárgyak száma 2005-2016 között

A továbbtanulási arányok tekintetében az iskola a gimnáziumok közötti rangsorban a

középmezőnyben van, de a *vegyes iskolák kategóriában* (ahova inkább besorolható a Waldorf-iskola, hiszen nem történik válogatás sem első, sem a kilencedik osztályba lépéskor tanulási képességek szerint) ez az arány *kiváló eredmények számát*.

Szakképzés keretében *grafikus, dekoratőr, ács, kereskedő, szakács, gyógy masszőr, fotográfus, hegesztő, CNC esztergályos, informatikus, cukrász, csecsemő és gyermekápoló, divattervező* szakmák tanulását választották volt tanulóink.

Az évek során legtöbben a Miskolci Egyetemen tanultak tovább, de szép számmal nyertek felvételt az ország legnagyobb egyetemeire is.

Egyetemek, karok	Továbbtanulók száma (fő)
Budapesti Metropolitan Egyetem	1
Budapesti Műszaki Egyetem	4
Építészmérnöki Kar	1
Építőmérnöki Kar	1
Villamosmérnöki és Informatikai Kar	2
Debreceni Egyetem	4
Egészségügyi Kar	1
Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar	1
Mezőgazdaság- Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar	1
Műszaki Kar	1
Eszterházy Károly Egyetem	2
Bölcsészettudományi Kar	1
Pedagógiai Kar	1
Eszterházy Károly Főiskola	3
Bölcsészettudományi Kar	1
Gazdasági és Társadalomtudományi Kar	1
Természettudományi Kar	1
Iparművészeti Egyetem	1
Károly Róbert Főiskola	1
Gazdálkodási Kar	1
Magyar Képzőművészeti Egyetem	1
Pécsi Tudományegyetem	1
Művészeti Kar	1
Széchenyi István Egyetem	1
Gépészmérnöki, Informatikai és Villamosmérnöki Kar	1
Miskolci Egyetem	20
Állam- és Jogtudományi Kar	1
Bölcsészettudományi Kar	9
Egészségügyi Kar	2
Gazdaságtudományi Kar	3
Gépészmérnöki és Informatikai Kar	1
Műszaki Földtudományi Kar	4
Szegedi Tudományegyetem	6
Bölcsészettudományi Kar	1
Természettudományi Kar	5
Szent István Egyetem	2
Gépészmérnöki Kar	1
Kertészettudományi Kar	1
Eötvös Loránd Tudományegyetem	3
Bölcsészettudományi Kar	1
Pedagógiai és Pszichológiai Kar	2
Semmelweis Egyetem	1
Egészségtudományi Kar	1
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem	1
Összesen	52

Végzett diákjaink visszajelzései

Megkerestem a nálunk végzett diákokat, hogy válaszoljanak néhány kérdésre azzal kapcsolatban, hogy milyen szempontokat tartanak fontosnak a pályaválasztásuk, munkavállalásuk során, mit gondolnak, milyen előnyük vagy hátrányuk származott abból, hogy Waldorf iskolába jártak, mi jut eszükbe a Waldorf-iskolás éveikről.

A 42 visszaérkezett választ összegezve az alábbi megállapításokra jutottam.

A **pályaválasztás, munkavállalás** során az önállóságot, az érdeklődést, a munkával való azonosulást, az önálló felelősségvállalást, a közösséget tartották a legfontosabb szempontoknak a biztos munkahely és az elegendő szabadidő mellett. Legtöbbjük nem vágyik vezető pozícióra, és biztos karrierre.

Waldorf-iskolás éveikről volt diákjainknak szép emlékeik vannak, szabad visszaemlékezéseikben egy kivétellel pozitív élményekről számoltak be. Legtöbbjükben az *iskola szép környezete* hagyott mély nyomot, a *közösség, az örömteli tanulás, a nyugodt, biztonságos légkör*. Tanáraikat szakmailag felkészültnek, változatos pedagógiai módszerekkel tanítónak, gyermekekre figyelőnek jellemezték.

Általában ritkán kerültek hátrányba amiatt, hogy Waldorf-iskolába jártak. Néhányuknak azzal kellett szembesülniük, hogy a Waldorf-iskolából kikerülőkkel milyen előítéletek élnek a világban.

„Amikor bekerültem az állami iskolába ... a tanár első kérdése az volt, miután megtudta, hogy a Waldorfba jártam: „Biztos fog neked ez menni?” Majd hónapokig felhozta ezt...”

Páran azt fogalmazták meg, hogy kicsit zárt világnak látják így utólag az iskolát, és kilépve szembesültek azzal, hogy nem mindenütt értékelik azt, hogy kik is ők valójában.

„Valahogyan a külvilág felé jobban kellene nyitni, vagy felkészíteni a diákokat arra, hogy a kinti világban a legutolsó helyre kerül az ez ember individuális képességének értékelése, sőt ezt általában ostoba rendszerek erőltetésével igyekeznek is elnyomni.”

„Talán a Waldorfban kicsit el voltunk zárva a külvilágtól, legalábbis én az egyetemen tértem magamhoz. Az biztosan igaz, hogy a Waldorfban nem ment el a kedvem a tanulástól és örömmel mentem egyetemre. Talán tényleg megtanultam tanulni, kitartónak lenni és a tanárokat elfogadni.”

Néhányan a természettudományokban való jártasságukat tartották nem teljesen kielégítőnek.

Sokkal többen számoltak be arról, hogy **milyen előnyük származott a Waldorf-iskolás múltból**. Sok olyan tulajdonságukat, képességüket ítélték fejlettnak, amelyek az érett személyiségű felnőttekre jellemző.

A Waldorf-iskolai múltnak tulajdonított előnyökről álljon itt néhány idézet volt diákjainktól:

„Úgy érzem, gyorsabb és rugalmasabb a probléma megoldó képességem a Waldorfos múltam miatt és magabiztosabb vagyok általa.”

„Az MKE-re egy sima állami iskolából kevesebb esélyem lett volna, a szaktársaim mind művészeti terület szakközépből jöttek, illetve volt egy hidegkúti Waldorf iskolás is. Az egyetemen nem éreztem, hogy előnyösebb helyzetben lettem volna, mint a többiek, sőt a rajztudásom kevesebb volt (persze erről nem a Waldorf tehet). Abban viszont jó volt a Waldorf, hogy a szakdoga, meg a diplomamunka ismerős volt a Waldorf éves munkájából, meg jegyzetelni sem esett nehezemre. A jegyzeteimből pedig rendesen tudtam tanulni.”

„Leginkább a vállalkozás során felmerülő rengeteg váratlan és új kihívást jelentő feladat innovatív megoldásánál jött jól a kreatív mentalitás amit a Waldorf iskolában sikerült elsajátítani.”

„Nyitottság, problémák megoldására koncentráció a problémák sorolása helyett. Derű. Tapasztalatokra lehetett támaszkodni nem pedig tankönyvekre :)”

„Úgy gondolom nyitott vagyok az új dolgokra.”

„Gondolkodásmód és attitűd a nem várt problémák megoldásánál mind egyetemen és munkahelyen, valamint sok "soft skill" ami nagyon fontos a munkahelyen nekem természetes volt (kommunikáció csapattagokkal és kliensekkel, csapatszellem, etc). Hatalmas szakadék volt köztem és a magyar állami sulisok között mentalitásban. Főként Skandináviában de Hollandiában is a mentalitás sokkal közelebb áll ahhoz amit a Waldorfban tapasztaltam és magamévá tettem.”

„Nem okozott gondot a rengeteg jegyzetelés az előadásokon”

„Több új dolgot tanultam a Waldorf iskolában így több tapasztalattal rendelkeztem amikor szakképzésre jelentkeztem! Pl kreatív tevékenységek !”

„Életszemlélet, emberekkel való kapcsolat. Kreativitás, emberismeret.”

„Kommunikáció terén, bizonyos szituációs helyzetekben: talpraesettség, találékonyság, kreativitás.”

„Bátrabb véleménynyilvánítás, önállóság, kezdeményezőkézség, szélesebb látókör, nyitottság a pedagógiai újítások felé.”

„A továbbtanulásnál jobban feltudtam használni azt a tudást, amit az iskola adott. Például egy adott téma utána járása, megfogalmazása és prezentálása.”

„A munkahelyen kevésbé. Az a kevés pedig: a megoldó képesség, amit tudok mondani.”

„Kreatív problémamegoldás, önállóság, kezűgyesség, olyan Waldorfos "egy kicsit mindenhez értek" hozzáállás.”

„Kreatívabb és talpraesettebb vagyok mint mások sok helyzetben.”

„Hozzászokva az epochális oktatáshoz, a 13. évben való felkészülés az érettségire felkészített arra, hogy az egyetemen gördülékenyebben tudjak hozzászokni az önálló tanuláshoz. Egyetemi kis előadások, beszámoló tartása nem okozott félelmet bennem az éves munka előadások során szerzett tapasztalatok miatt. Másrészt egy-egy beadandó során nem volt kérdés számomra, hogyan építsek fel egy írásos anyagot.”

„Jobban kezelem a kihívásokat, divergensebb a gondolkodásom, és mégis tudok koncentrálni. Észreveszek dolgokat, amiket mások nem.”

„Órán való jegyzetelés, jegyzetek egységesítése, a csoportmunkában való részvétel, közvetlenség a tanárokkal, jelentkezés és a gyakorlatokon való aktivitás.”

„Leginkább a gondolkodásmódomban és a nyitottságomban a világ felé. Egyre tudatosabban élek és többoldalú az érdeklődésem. Úgy érzem ezeknek egy jó fejlődési lehetőséget nyújtott az iskola az alaptól szükséges tanulmányok elsajátítása mellett.”

„Minden felé megmutatták az utat, mindent kipróbáltunk egy kicsit, így nem esett nehezünkre a választás a továbbtanuláshoz. Rengeteg olyan dolgot ki tudtunk próbálni, amire máshogy nem nagyon lett volna lehetőségünk. Ez a művészeti terület szaknál különösen hasznomra vált, pl. könyvkötés, varrás, fafaragás sokszorosító grafika stb. Valamint foglalkozok most gyermek rajz elemzéssel és nagyon jónak tartom a Waldorf elvét az alsó tagozatos művészet oktatásban, ezért nagyon hálás is vagyok.”

„Elsősorban az optimista világképben. A tanulást illetően örömmel járok be az óráimra és mindig maximális koncentrációval vagyok jelen. Ennek köszönhetően sok mindent már az órán megjegyzek, illetve a tanárt is megtisztetem, mely a későbbiekben mindig jó kapcsolat kialakulását jelentette. (És ki akarna egy tanárral rosszban lenni?) Tankör társaim jó része folyton vonakodik bejárni az órákra, ha módjában áll kihagyni és tiszteletlenül, illetve

elégedetlenül nyilatkozik a tanárokról. Nálam ez nincs. Ezért ki is lógok talán, de nem barátkozni mentem, hanem tanulni.”

„Ami a munkát illeti. Sok dicséretet kapok kommunikativitásom és egyedi ötleteim kivitelezésért. Ezek olyan tulajdonságaim, melyeket a Waldorf segített kifejleszteni, előhozni belőlem.”

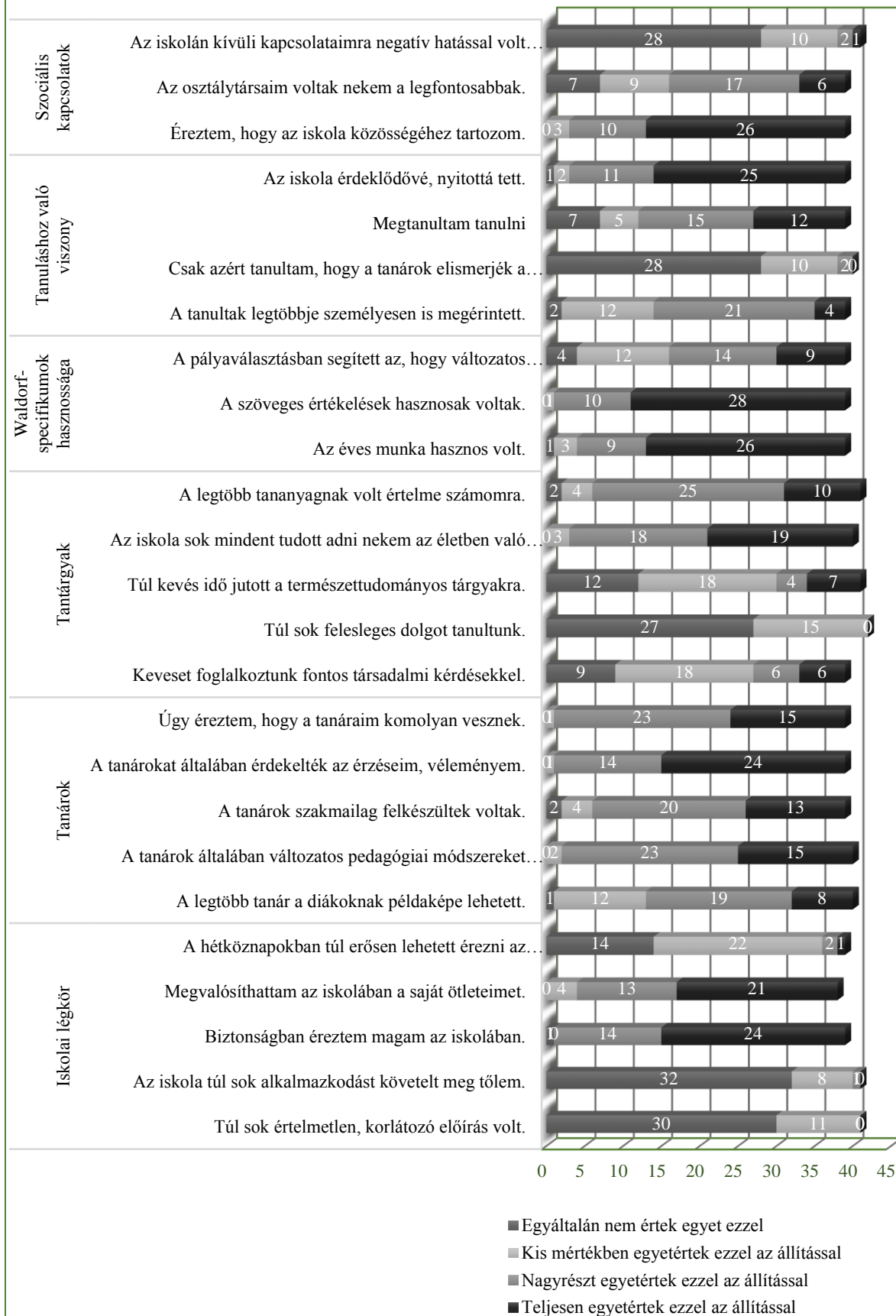
A **véleményüket, kritikáikat, javaslataikat** volt diákjaink éretten fogalmazták meg, reálisan érzékelték, és bátran mutattak rá arra, ami az ő iskolás éveikben az iskola gyengesége volt.

- Többen nagyobb szigorot és következetességet vártak volna el a tanáraiktól.
- Beszámoltak arról, hogy gyerekként rossz volt azt látni, ha a felnőttek nem tudtak vitás kérdésekben megegyezni. Ebből is látszik, hogy mennyire fontos a szülők és tanárok együttműködése, a tanári felkészültség és hozzáállás, mennyire pontosan érzékelik a gyerekek, ha ez nem megfelelő.
- Akik természettudományos vagy műszaki pályán tanultak tovább, azoknak az a véleménye, hogy többet kellene ezekből a tárgyakból tanítani, és hogy hiányzott az informatika oktatás.
- Volt, aki azt javasolta, hogy az idegen nyelv tanítására nagyobb hangsúlyt kellene fektetni, cserediák programokat kellene szervezni.
- Javasolták a diákok nagyobb bevonását az iskolai életbe.

Csupán egy, az iskola egyik első évfolyamába járt diák fogalmazott meg szélsőségesen negatív kritikát. Véleménye azonban nagyon tanulságos mind a szülőknek, mind a tanároknak, hiszen arra mutat rá, hogy *mennyire rossz a gyerekeknek, ha a szűkös anyagi források miatt szükségmegoldásokat kell alkalmazni, vagy ha nagy a tanári fluktuáció, és a tanárok nem a korunk követelményeinek megfelelően tanítanak.*

A Waldorf-iskolás évek tapasztalatairól egy 2007-ben végzett nagy német/svájci kutatásból átvett kérdéssorral faggattam ki volt tanulóinkat. Egy táblázatban összegeztem a válaszaikat.

Waldorf-iskolai évek tapasztalatai

A megfogalmazott kritikák, javaslatok nagy része olyan volt, amit mi magunk is érzékeltünk, és amik a 6 évvel ezelőtti, a végzett diákokkal szervezett találkozó során is elhangzottak. Igyekeztünk tanulni mindebből, és sok változás történt az elmúlt években ezekben a kérdésekben.

- Rendeződött például az informatika oktatás helyzete.
- Angolból egyre jobb eredményeket érnek el tanulóink az érettségien és a nyelvvizsgákon.
- Bevezettük a fakultációt, ahol célirányosan a felsőfokú tanulmányokra készítjük fel diákjainkat természettudományos tárgyakból is.
- A gimnazista korosztállyal heti rendszerességgel tartunk diákközgyűlést (közösségi óra), ahol diákok, tanárok együtt beszéljük meg közös ügyeinket, projekteket szervezünk.

11 olyan diákunktól is érkezett visszajelzés, akik nem a Hámori Waldorf Iskolában fejezték be a tanulmányaikat. Érdekes volt azzal szembesülni, hogy az ő meglátásaik a fentiekhez teljesen hasonlóak voltak. Waldorfos éveikre ők is örömmel emlékeztek vissza.

Volt diákjaink legtöbbje újra a Waldorf iskolába járna, és kétharmaduk saját gyerekének is szívesen választaná ezt az iskolatípust. Negyedük azonban bizonyos feltételekhez kötné a Waldorf-iskola választását, legtöbbször az ott tanító tanároktól tenné függővé azt.

Talán nem szerénytelenség mindezek alapján kijelenteni azt, hogy

**a Hámori Waldorf Iskolában az elmúlt 25 évben
sikerült olyan környezetet, biztonságos, nyugodt, barátságos
iskolai légkört teremteni,
amely hozzájárult ahhoz, hogy tanulóink számára
a tanulás örömteli legyen,
ők maguk pedig érdeklődő, nyitott, kreatív, magabiztos, jó kommunikációs
képességű, érett személyiségű felnőttekké váljanak.**

Köszönet mindazoknak a szülőknek és tanároknak, akik mindehhez erőt nem kímélő, áldozatos munkájukkal hozzájárultak.

Befejező gondolatként egy volt diákunk Waldorf-iskolával kapcsolatos gondolatait ajánlom mindenki figyelmébe:

„Meglátásom szerint a modern élet az életen át tartó tanulásról szól, míg a tárgyi tudás önmagában leértékelődőben van az alapvető technológia és az ember-gép kooperáció drámai fejlődésének következtében.

Fontos, hogy a gyermekek olyan mentalitással és kreatív "mind set"-tel lépjenek ki az iskolából, ami ösztönzi őket a kihívást jelentő feladatok kreatív megoldására. Ehhez figyelni és tanulni kell megtanulni. A Waldorf iskola úgy gondolom, hogy ezen a téren nagyon jól teljesít.

A színvonalatlan és elmaradott 'szokványos' oktatás gyermeki lelkekbe mélyített, egytől ötig terjedő felelőtlen kasztrendszer és az érdemjegyek misztifikálása társadalmilag rettentően káros és felmérhetetlen mértékben gátolja az innovációt és a szabad alkotást.

A Waldorf iskola nem tartja hamis illúzióban egyik diákját sem, tanulmányi eredménytől függetlenül. Az itt tanult (és tanuló) diákok tudják, hogy az érdemjegy semmi mást nem jelent, mint azt, hogy egy sor kérdésre én ezen a napon tudtam-e a választ vagy sem.

Ugyanakkor egy Waldorf diák azt is tudja, hogy a világban rejlő rengeteg felfedezésre, megértésre és megoldásra váró dolog nem szorulhat az iskola falai közé.

A "nem tanultuk, tehát nem kell tudnom" mentalitás egyenes út a sikertelenséghez a modern világban.

A kibontakoztatott kreativitás egyenes út a boldogsághoz.”